

Sygn. akt *I ACa 1309/17*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w (...) I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga (spr.)

Sędziowie: SA Piotr Górecki

SA Elżbieta Fijałkowska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy(...)

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2018 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. T., J. T., Ł. M.**

przeciwko **(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością**

w P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 13 kwietnia 2017 r. sygn. akt XVIII C 727/16

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 1 w ten sposób, że obniża zasądzoną na rzecz powodów od pozwanego kwotę 17.969,40 zł do kwoty 10.764,22 zł (dziesięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery złote dwadzieścia dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 24 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty oddalając powództwo w pozostałym zakresie;
2. w punkcie 2 w ten sposób, że obniża zasądzoną na rzecz powoda od pozwanego kwotę 17.969,40 zł do kwoty 10.764,22 zł (dziesięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery złote dwadzieścia dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 24 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty oddalając powództwo w pozostałym zakresie;
3. w punkcie 4 w ten sposób, że kosztami procesu obciąża pozwanego w 67% a powodów w 33%, pozostawiając szczegółowe rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od powodów na rzecz pozwanej kwotę 1.618 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Piotr Górecki Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Elżbieta Fijałkowska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 października 2013 r. powodowie A. i J. T. oraz Ł. M. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Sp. z o.o. w P. na ich rzecz w stosunku 1/2 na rzecz małżonków A. i J. T. i 1/2 na rzecz Ł. M. kwoty 60.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem częściowego odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości oraz 20.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem częściowego odszkodowania za nakłady konieczne dla zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego. Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Sp. z o.o. w P. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu (od A. i J. T. solidarnie 1/2 części kosztów i od Ł. M. 1/2 części kosztów), w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem częściowym z dnia 13 listopada 2014 r. (w sprawie prowadzonej pod sygn. akt (...)) Sąd w zakresie roszczenia powodów o odszkodowanie za zmniejszenie wartości nieruchomości powodów w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P., zasądził od pozwanego na rzecz powodów A. i J. małżonków T. kwotę 23.342 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 marca 2014 r. do dnia zapłaty (pkt 1), zasądził od pozwanego na rzecz powoda Ł. M. kwotę 23.342 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 marca 2014 r. do dnia zapłaty (pkt 2), oddalając powództwo zgłoszone w punkcie 1b) pozwu w pozostałym zakresie (punkt 3 wyroku).

Od powyższego orzeczenia apelację wywiódł pozwany (...) sp. z o.o. w P..

Wyrokiem z dnia 12 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) Wydział I Cywilny w sprawie o sygn. akt (...) zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 wyroku w ten sposób, że zasądzoną kwotę obniżył do 21.582,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 marca 2014 r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt 1a); zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 wyroku w ten sposób, że zasądzoną kwotę obniżył do 21.582,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 marca 2014 r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt 1b); oddalając w pozostałym zakresie apelację (punkt 2 wyroku).

Pismem z dnia 3 kwietnia 2017 r. powodowie rozszerzyli powództwo w zakresie nakładów na wygłuszenie budynku o kwotę 15.938,80 zł, domagając się zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów tytułem częściowego odszkodowania za nakłady konieczne do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego łącznie kwoty 35.938,80 zł, w stosunku 1/2 na rzecz A. i J. małżonków T. i 1/2 na rzecz Ł. M. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 października 2013 r. do dnia zapłaty, z tym, że od dnia 1 stycznia 2016 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, jak i kosztów pozyskania odpisu sądowego KW nieruchomości w wysokości 30 zł oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

W piśmie z dnia 6 kwietnia 2017 r. pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i wniósł o oddalenie powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów A. i J. małżonków T. kwotę 17.969,40 zł (siedemnaście tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć zł i czterdzieści gr) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 10.000 zł od dnia 24 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty, od kwoty 7.969,40 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;

oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda Ł. M. kwotę 17.969,40 zł (siedemnaście tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć zł i czterdzieści gr) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 10.000 zł od dnia 24 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty, od kwoty 7.969,40 zł od dnia 7 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty; oddalając powództwo zgłoszone w punkcie 1a) pozwu w pozostałym zakresie;

Kosztami całego niniejszego procesu sąd obciążył pozwanego w 82%, a powodów w 18% pozostawiając szczegółowe rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się wyroku.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powodowie są współwłaścicielami (A. T. i J. T. udział 1/2 na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej i Ł. M. udział 1/2) nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinny, położonej w P. przy ul. (...) na działce (...) o powierzchni 00,0611 ha, dla której (...) w (...) prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...), którą zakupili w 2001 r.

Nieruchomość powodów jest położona w bliskim sąsiedztwie lotniska cywilnego P.-Ł., które jest własnością pozwanej spółki (...) Sp. z o.o. w P.. Nieruchomość jest położona pod korytarzem powietrznym, w którym startują samoloty. Lotnisko P.-Ł. powstało przed I wojną światową i jest najstarszym lotniskiem w (...). W okresie po transformacji ustrojowej przystąpiono do modernizacji (...) lotniska. W 1997 r. utworzono pozwaną spółkę (...), której udziałowcami są Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w W., Skarb Państwa, Miasto P. i Województwo (...). Pozwana spółka przystąpiła do modernizacji lotniska i w 2001 r. oddała do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową. Od 2008 r. lotnisko jest gotowe do obsługi ruchu lotniczego w strefie S.. W dniu 28 lutego 2011 r. (...) Dyrektor (...) w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”. W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminala pasażerskiego, a w czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych. W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminalu pasażerskiego - początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów.

Rozwój lotniska w kolejnych dziesięcioleciach skutkowało wzrostem liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy. W 2000 r. skorzystało z niego 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. natomiast z portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne P. - Ł. jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

Sejmik Województwa (...) podjął w dniu 30 stycznia 2012 r. na podstawie art. 135 ust. 1, 2, 3a i 3b u.p.o.ś. uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P.. Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P.. Uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: 1) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 2) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 3) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 40 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

W obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: 1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy lotniska.

Nieruchomość powodów znalazła się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania. W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. Jednocześnie w uchwale wyjaśniono, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród

budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wyjaśniono również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

W chwili wejścia w życie przedmiotowej uchwały (na dzień 28 lutego 2012 r.) nieruchomość powodów była zabudowana budynkiem mieszkalnym w zabudowie bliźniaczej. Do nieruchomości prowadziła droga dojazdowa utwardzona kostką brukową. Działka miała dostęp do wszystkich sieci uzbrojenia technicznego. Bezpośrednie sąsiedztwo stanowiła zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Budynek mieszkalny jest parterowy z użytkowym poddaszem, częściowo podpiwniczony, murowany wzniesiony w technologii tradycyjnej murowanej, z dachem dwuspadowym o konstrukcji drewnianej, kryty blachodachówką, ocieplony wełną mineralną. Zastosowano ściany jednowarstwowe murowane z pustaków żużłobetonowych o grubości 38 cm, ocieplone styropianem o grubości 10 cm, z wylewanym żelbetowymi stropami nad parterem. Jest wyposażony w sieć wodną, energetyczną, gazową i kanalizacyjną. Na parterze znajduje się pokój, kuchnia, łazienka, korytarz, weranda, a na piętrze dwa pokoje. Podłogi wyposażone są w płytki ceramiczne, panele, stolarka okienna wykonana jest z PCV, stolarka drzwiowa z drewna. Budynek jest ogrzewany piecem gazowym i piecem węglowym. Wyposażenie sanitarne ma na dobrym poziomie. Ogólny stan techniczny budynku na dzień 28 lutego 2012 r. był przeciętny.

Uchwała tworząca obszar ograniczonego użytkowania lotniska wywiera wpływ na zachowania uczestników rynku nieruchomości na tym obszarze, uświadamiając im przyczynę jego utworzenia jaką jest ponadnormatywny hałas na tym terenie, a tym samym ograniczenia i niedogodności w wykorzystywaniu nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem związane między innymi z hałasem lotniczym, którego wartość przekracza granice hałasu wyrażonego wskaźnikiem równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $L_{AeqD} = 60$ dB oraz dla nocy $L_{AeqN} = 50$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych. Skutkuje to spadkiem cen uzyskiwanych za nieruchomości położone na obszarze oddziaływania lotniska w stosunku do cen uzyskiwanych za podobne nieruchomości położone poza tym obszarem.

W związku z usytuowaniem budynku mieszkalnego powodów w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska Ł. w P., na podstawie danych zawartych w Polskich Normach (8, 9), w budynku powodów podlegają ochronie akustycznej:

- na poziomie parteru: kuchnia i pokój dzienny;
- na poziomie poddasza użytkowego: dwa pokoje.

W związku z powyższym nakłady na dostosowanie budynku mieszkalnego powodów w celu dotrzymania norm co do izolacyjności akustycznej należy dokonać poprzez:

1. wymianę okien i drzwi balkonowych:

- okien zespolonych na okna z PCV rozwierane i uchylno-rozwierane dwudzielne o powierzchni do $2,0$ m², obsadzone na kotwach stalowych; okna o współczynniku izolacyjności akustycznej $RA_2=41$ dB i $RA_2=37$ dB;
- okien zespolonych na okna z PCV rozwierane i uchylno-rozwierane dwudzielne o powierzchni ponad $2,5$ m², obsadzone na kotwach stalowych; okna o współczynniku izolacyjności akustycznej $RA_2=35$ dB.

2. poprawę izolacyjności przegród zewnętrznych:

- okładziny płytami gipsowo-kartonowymi na pojedynczym ruszcie metalowym z kształtowników CD i UD, mocowanym do podłoża; płyty dźwiękochłonne (K. S.) bez płyt na ścianki facjatki wschodniej;

- izolacje cieplne i przeciwdźwiękowe pionowe z płyt z wełny mineralnej układanych na sucho.

3. wentylację nawiewno-wyciągową:

- montaż centrali wentylacyjnej – 1 szt.;

- czerpnie ściennie prostokątne typ A o obwodach do 1300 mm – 1 szt.;

- wyrzutnie ściennie prostokątne typ A o obwodach do 1300 mm – 1 szt.;

- tłumiki akustyczne rurowe proste o średnicach do 200 mm – 2 szt.;

- anemostaty kołowe ze skrzynką rozprężną o średnicach do 160 mm – 6 szt.;

- przewody wentylacyjne AirFlex o średnicy 176 mm przy udziale kształtek do 35% - 21,20 m²;

- przewody wentylacyjne AirFlex o średnicy do 100 mm przy udziale kształtek do 35% - 13,50 m²;

- podłączenie i uruchomienie instalacji wraz z regulacją – 1 szt.

4. roboty przygotowawcze i wykończeniowe w postaci: przebicia otworów w ścianach o grubości 1 cegły na zaprawie cementowo-wapiennej pod przewody wentylacyjne; izolacje cieplne i przeciwdźwiękowe pionowe z filców z wełny mineralnej na sucho – przewody wentylacyjne; obudowa kanałów wentylacyjnych płytami gipsowo-kartonowymi na rusztach metalowych pojedynczych, obudowa jednowarstwowa 55-01; dwukrotne malowanie farbami emulsyjnymi starych tynków wewnętrznych sufitów; dwukrotne malowanie farbami emulsyjnymi starych tynków wewnętrznych ścian; przestawianie i zabezpieczanie mebli, zabezpieczanie ścian, okien i drzwi, sprzętanie oraz wywóz i utylizacja materiałów porozbiórkowych.

Uwzględniając powyższe, koszt nakładów niezbędnych do dostosowania budynku mieszkalnego powodów do norm izolacyjności akustycznej w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P. wyniesie 35.938,80 zł (w tym VAT).

Pismem z 27 sierpnia 2013 r. powodowie wezwali pozwaną (...) Sp. z o.o. w P. do zapłaty kwoty 250.000 zł, w tym kwoty 150.000 zł tytułem obniżenia wartości nieruchomości oraz kwoty 100.000 zł tytułem koniecznych nakładów na zwiększenie izolacyjności akustycznej budynku mieszkalnego.

Sąd dał wiarę powołanym dokumentom stanowiącym podstawę ustaleń faktycznych, gdyż nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości Sądu co do ich prawdziwości i autentyczności.

Spór będący przedmiotem niniejszego postępowania koncentrował się obecnie wokół roszczenia powodów o odszkodowanie za nakłady konieczne do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P.

W kwestii tej Sąd czynił ustalenia w oparciu o łączną opinię biegłego akustyka z dziedziny akustyki budowlanej W. P. i biegłego sądowego z dziedziny budownictwa i szacowania nieruchomości Z. B. (1), którzy ustalili wysokość nakładów na rewitalizację akustyczną budynku powodów na kwotę 35.938,80 zł.

Sąd poczynił ustalenia w oparciu o opinię łączną z 15 grudnia 2016 r., sporządzoną przez biegłego sądowego z dziedziny akustyki W. P. oraz biegłego sądowego z dziedziny budownictwa Z. B. (1) (k. 1112-1190), uzupełnioną w zakresie odniesienia się do zarzutów strony powodowej i pozwanej, Sąd uznał za przydatną dla rozstrzygnięcia sprawy. Opinia ta nie budzi żadnych wątpliwości pod względem merytorycznym i w całości stanowiła podstawę dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych.

Żadna ze stron nie przedstawiła dowodów, zdolnych podważyć konkluzje opinii biegłych W. P. i Z. B. (1), a polemika pozwanego z opinią pozostaje gołosłowna.

Mając na uwadze powyższe, Sąd ustalając istotne okoliczności sprawy oparł się na wyliczeniach biegłych W. P. i Z. B. (1). Podkreślić należy, że opinie biegłych łącznie z ich wyjaśnieniami w zakresie nakładów akustycznych na budynek mieszkalny powodów, w sposób logiczny obrazują zależność miejsca lokalizacji nieruchomości w strefie, sposób rozchodzenia się hałasu w strefie, na spadek wartości i konieczność poniesienia nakładów rewitalizacyjnych na budynek. Opinia została sporządzona przez biegłych dysponujących wiedzą i doświadczeniem w sporządzaniu opinii w analogicznych sprawach związanych z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania i jest zgodna z zasadami logiki. Dodatkowo biegli w sposób wyczerpujący i stanowczy ustosunkowali się do zarzutów stron zeznając przed Sądem, w szczególności do zarzutów strony pozwanej.

Sąd oddalił osobowe wnioski dowodowe, albowiem wszystkie okoliczności sprawy zostały wszechstronnie wyjaśnione, kwestie te wymagają wiadomości specjalnych, jakimi dysponuje biegły sądowy, stąd dowody te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podkreślić też należy, że istotne w niniejszej w sprawie jest ustalenie istnienia strefy obszaru ograniczonego użytkowania w miejscu lokalizacji nieruchomości powodów i jej wpływu na ograniczenie prawa własności powodów. Podejmowanie nawet zaawansowanych działań w celu zminimalizowania skutków oddziaływania lotniska nie ma znaczenia, skoro strefa została ustanowiona i nadal obowiązuje w związku z przekroczeniem norm hałasu. Jeśli chodzi o sposób wytyczenia granic obszaru ograniczonego użytkowania, okoliczność założeń dotyczących rozwoju lotniska przyjętych przy tworzeniu obszary, to powyższe wynika ze zgromadzonych dokumentów.

Powodowie domagali się odszkodowania na podstawie art. 129 ust. 2 u.p.o.ś., wywodząc swoje roszczenia z faktu utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. uchwałą nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 października 2012 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., na mocy której należąca do nich nieruchomość znalazła się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania. W ramach zgłoszonego powództwa powodowie wystąpili jednak z dwojakiego rodzaju roszczeniami odszkodowawczymi, a mianowicie domagali się odszkodowania za ubytek wartości ich nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł., a nadto odszkodowania z tytułu konieczności poniesienia wydatków na rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego usytuowanego na nieruchomości. W sprawie wyczerpano postępowanie dowodowe w zakresie drugiego roszczenia, zaś pierwsze było przedmiotem wyroku częściowego z dnia 13 listopada 2014 r., częściowo zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 listopada 2015 r.

Powodowie wykazali wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego w oparciu o art. 129 ust. 2 poś w zw. z art. 136 ust. 3 poś co do żądania z tytułu nakładów.

Bezpośrednim uszczerbkiem powodów związanym z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania są również koszty związane z zapewnieniem w ich budynku mieszkalnym właściwego klimatu akustycznego. Na konieczność zapewnienia takich warunków wskazują bowiem wymagania określone w uchwale Sejmiku Województwa (...) nr (...). Zgodnie zaś z dyspozycją art. 136 ust. 3 poś w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Przy dokonywaniu wykładni wskazanego przepisu należy wziąć pod uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 ustawy p.o.ś. jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zatem należy przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w

wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wpłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem (por. uchwała Sądu Najwyższego z 15 listopada 2001r. (...), (...) (...); wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z 10 kwietnia 2008 r. (...)

Szkoda w majątku powodów przejawiająca się w konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych powstała już w dacie wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. tj. w dniu 28 lutego 2012 r. Ustalając stan techniczny budynku mieszkalnego i wymagania akustyczne jaki ten budynek winien spełniać uwzględniono zatem stan przegród budowlanych na dzień wejścia w życie ww. uchwały. W związku z tym należy mieć tu na uwadze, że po wprowadzeniu przedmiotowej uchwały budynek mieszkalny powodów nie spełnia norm dla zamierzonych i wyliczonych poziomów dźwięku hałasu. Budynek ten wymaga zatem - po wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Ł. - dodatkowej modernizacji w zakresie wymiany stolarki okiennej, poprawy izolacyjności przegród zewnętrznych, wykonania instalacji wentylacyjnej i wykonania robót przygotowawczych i wykończeniowych.

Jak wskazano powyżej w związku z usytuowaniem budynku mieszkalnego powodów w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska Ł. w P., na podstawie danych zawartych w Polskich Normach (8, 9), w budynku powodów podlegają ochronie akustycznej:

- na poziomie parteru: kuchnia i pokój dzienny;
- na poziomie poddasza użytkowego: dwa pokoje.

Budynek mieszkalny powodów spełniał w znaczącej części wymogi Polskiej Normy PN-B- (...) -3:1999 z zakresu izolacyjności akustycznej, Dwie niewielkie przegrody zewnętrzne (ścianki facjatek wschodniej) nie spełniały powyższych wymogów. W związku z powyższym w celu doprowadzenia budynku mieszkalnego powodów do stanu zgodnego z w/w normami, należy do istniejących ścianek facjatek dołożyć pojedyncze płyty gipsowo-kartonowe o podwyższonej izolacyjności akustycznej, np. K. S., grubość 12,5 mm. E budynku powodów należy wymienić okna i drzwi balkonowe na okna o podwyższonej izolacyjności akustycznej oraz wykonać dodatkowe obudowy przegród zewnętrznych podnoszących izolacyjność akustyczną.

Aby dostosować budynek położony w P. przy ul. (...) należy wymienić okna i drzwi balkonowe (stolarka okienna) na parterze w jednym pokoju – okno 3-drzwiowe, na poddaszu w dwóch pokojach – po 1 ścianie w każdym pokoju oraz okno balkonowe i facjatkę. Ponadto należy wykonać dodatkowe warstwy poprawiające izolacyjność akustyczną przegród zewnętrznych – ściany, facjatek, sufity facjatek, skosy dachu. Dla ścian facjatek w pokoju Nr (...) poddasza w tym punkcie wartość tych prac zostanie pomniejszona o koszt płyt gipsowo-kartonowych, które należałoby dobudować dla spełnienia obecnych norm. Ze względu na to, że po wymianie okien zostaną zmienione warunki dotyczące wentylacji pomieszczeń należy dostosować pomieszczenia do spełnienia wymogów zapisanych w rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi należy zapewnić odpowiednie wymiany powietrza przez cały czas obojętnie od pory roku i warunków atmosferycznych panujących na zewnątrz budynku. Ze względu na to, należy w tym budynku zastosować wentylację mechaniczną – zapewnić wentylację pomieszczeń poprzez zastosowanie nawiewu świeżego powietrza do pokoi i wyciągu zużytego powietrza z pomieszczeń „brudnych” (kuchnia, łazienka, w.c., garderoba), czyli zastosować wentylację nawiewno-wyciągową z możliwością sterowania wielkością strumienia powietrza do poszczególnych pomieszczeń poprzez zastosowanie centrali wentylacyjnej ze sterownikiem.

Zapewnienie wymiany powietrza w pomieszczeniach wynika z normy (...) (...) :2000 (Wentylacja w budynkach mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej – Wymagania). Jak wynika z opinii biegłych z dnia 15 grudnia 2016 r. wentylacja pomieszczeń nawiewno-wyciągowa zapewniona będzie dzięki zastosowaniu centrali wentylacyjnej zabudowanej w pomieszczeniu poddasza nieużytkowego oraz przewodom wentylacyjnym poprowadzonym na parterze pod sufitem w obudowanych i izolowanych kanałach z płyt gipsowo-kartonowych, a na poddaszu kanały poprowadzone mogą być nad sufitem podwieszanym. Do pomieszczeń tzw. „brudnych” (kuchnia, łazienka) poprowadzone będą przewody wyciągowe, a do pokoi przewody nawiewne. Na przewodach przy centrali

zastosowane będą tłumiki akustyczne, a przy anemostatach skrzynki rozprężne. Strumień wymiany powietrza dla wywiewu wynosi 120 m³/h a dla nawiewu 180 m³/h. Przyjęta centrala wentylacyjna o wydajności 300 m³/h zapewnia powyższe strumienie wymiany wraz z możliwością wymaganego chwilowego zwiększenia wydajności. Zastosowanie centrali wentylacyjnej spowoduje wzrost kosztów utrzymania związany z poborem energii elektrycznej przez wentylatory oraz koszty przeglądów i konserwacji. Koszty te można zniwelować w znacznym stopniu poprzez zastosowanie w centrali nawiewno-wyciągowej wymiennika ciepła (rekuperatora) i odzysk ciepła z powietrza wydalanego na zewnątrz budynku.

Wartość nakładów robót remontowo – budowlanych biegly z zakresu budownictwa określił za pomocą podejścia kosztowego, metodą odtworzeniową. Wartość tych robót, stawkę robocizny, narzutu kosztów pośrednich, zysku i kosztów zaopatrzenia oraz ceny okien o podwyższonej izolacyjności biegly przyjął w oparciu o biuletyny, katalogi i wywiady przeprowadzone w firmach produkujących okna.

Łączna wartość tych nakładów niezbędnych do poniesienia celem zapewniania właściwego klimatu akustycznego stanowi kwotę 35.938,80 zł (z 8% podatkiem VAT), na którą składają się 11.526,61 zł tytułem wymiany stolarki okiennej, 5.237,31 zł tytułem poprawy izolacyjności przegród zewnętrznych, 14.410,44 zł tytułem wykonania instalacji wentylacyjnej oraz 4.764,44 zł tytułem robót przygotowawczych i wykończeniowych.

Podsumowując, w oparciu o opinię biegłych sądowych W. P. i Z. B. (1) powodowie A. T. i J. T. oraz Ł. M. wykazali, że szkoda w postaci poniesienia nakładów na rewitalizację akustyczną w budynku mieszkalnym na ich nieruchomości, w obrębie działki nr (...) wynosi 35.938,80 zł.

W związku z tym, Sąd zasądził z tego tytułu od pozwanego na rzecz powodów A. i J. małżonków T. kwotę 17.969,40 zł i na rzecz Ł. M. kwotę 17.969,40 zł. Kwoty zasądzone na rzecz poszczególnych powodów wynikają z udziałów we własności nieruchomości, jakie ma każdy z powodów, przy czym A. i J. T. pozostają we wspólności ustawowej małżeńskiej (udział 1/2).

O odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonej należności głównej sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, zgodnie z art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty. Wskazać należy na treść art. 363 § 2 k.c. zgodnie z którym jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Powodowie domagali się zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, jednak zdaniem Sądu wartość roszczenia została sprecyzowana dopiero w opinii biegłych sądowych z dziedziny akustyki oraz budownictwa z dnia 15 grudnia 2016 r. Zatem Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot 10.000 zł od dnia 24 grudnia 2016 r., tj. od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu opinii biegłych z dnia 15 grudnia 2016 r. (k. 1237) do dnia zapłaty – pkt 1a) i 2b) wyroku. Tym samym w tej dacie znana była już wielkość aktualnej szkody powodów co do nakładów i pozwany był już wówczas zobowiązany do jej naprawienia. Nie spełniając świadczenia na rzecz powodów od dnia następnego pozwany pozostawał więc w opóźnieniu. Z kolei ustawowe odsetki za opóźnienie od kwoty 7.969,70 zł, o którą to kwotę pełnomocnik powodów rozszerzył powództwo na rozprawie w dniu 6 kwietnia 2017 r. (pismo z dnia 3 kwietnia 2017 r. przedłożone na rozprawie w dniu 6 kwietnia 2017 r. k. 1222-1228) Sąd zasądził od dnia 7 kwietnia 2017 r., tj. od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pisma obejmującego żądanie w zakresie rozszerzenia powództwa (k. 1229) do dnia zapłaty (pkt 1 b i 2 b wyroku). W świetle bowiem powołanego już wyżej stanowiska roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, zgodnie z art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty. W niniejszej sprawie z kolei takim wezwaniem w istocie było pismo obejmujące rozszerzenie żądania pozwu, które pozwanemu doręczone zostało w dniu 6 kwietnia 2017 r.

Dalej idące roszczenie odsetkowe powodów było bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu (pkt 3 wyroku).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. O kosztach postępowania Sąd orzekł mając na uwadze wynik sprawy, a mianowicie ustalenie, że powodowie wygrali proces w 82%, a pozwany w 18%.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła strona pozwana zaskarżając go w części zasądzonej roszczenie, tj. w pkt. 11 2 oraz w pkt 4 – w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Apelująca podniosła zarzuty naruszenia art. 129 par.1 pkt kpc w zw.z art. 136 ust.3 ustawy prawo ochrony środowiska poprzez ich błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie oraz art. 227 kpc w zw. z art. 233kpc poprzez błędną ocenę kluczowego w sprawie dowodu i wydanie rozstrzygnięcia w oparciu o opinię biegłego akustyka, która została sporządzona w oparciu o błędną podstawę prawną w postaci nieobowiązującej norm, a także naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 481par.2kc w zw. z art. 455kc oraz art. 363 par.2kc poprzez ich błędną wykładnię.

Powołując się na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i obciążenie powodów kosztami procesu w całości, ewentualnie o uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez przeprowadzenie dowodów z kolejnych opinii biegłych lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i obciążenie pozwanego kosztami procesu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja pozwanego okazała się uzasadniona jedynie w części, tj. co do wysokości odszkodowań zasądzonych na rzecz każdego z powodów z tytułu kosztów rewitalizacji akustycznej nieruchomości, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań .

Zarzuty pozwanego w istocie zmierzały do podważenia roszczenia powodów co do zasady, co należało uznać za pozbawione podstaw już choćby z tego względu, że w tej sprawie sądy obydwu instancji, rozstrzygając w przedmiocie żądania odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości jednoznacznie wskazały bezzasadność tych zarzutów, które to stanowisko Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w całości aprobuje i przyjmuje jako własne uznając za zbędne powielanie poglądów wyrażonych w uzasadnieniu wyroku z dn.12.11.2015r w sprawie o sygn..IACa 129/15.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa procesowego w pierwszej kolejności, albowiem dopiero tylko na podstawie niewadliwie ustalonego stanu faktycznego można rozstrzygać o prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę na to, że dla skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 par.1 kpc konieczne jest wykazanie na czym polegało naruszenie tego przepisu. Jeśli bowiem na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego sąd wyprowadza poprawne logicznie i zgodne z doświadczeniem życiowym wnioski, to brak jest podstaw do uznania, że naruszył reguły swobodnej oceny dowodów. Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że chybione są zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Przede wszystkim nieuzasadnione okazały się zarzuty dotyczące opinii biegłych. Specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności tej opinii z zasadami logiki, wiedzy powszechnej oraz doświadczenia życiowego. Odwołanie się do tych kryteriów oceny stanowi należyte i wystarczające uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłego za przekonującą. (por. wyrok SN (...)). Niezadowolenie strony z opinii biegłego nie może stanowić wyłącznej podstawy do uwzględnienia wniosku o przeprowadzenie dowodu z kolejnych opinii biegłych, tak jak domagał się skarżący. Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza ocena, czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy, zaś okoliczność, że opinia nie spełnia oczekiwań strony, nie stanowi wystarczającej podstawy dla przeprowadzania kolejnych dowodów. W ocenie Sądu Apelacyjnego, podniesione przez pozwanego zarzuty należało uznać za niewystarczające do podważenia wniosków opinii biegłych, a tym bardziej do powołania dowodów z kolejnych opinii biegłych.

Mając na uwadze fakt, że przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie z uwagi na wcześniejsze prawomocne rozstrzygnięcie o wysokości szkody w zakresie spadku wartości nieruchomości było wyłącznie roszczenie o zwrot niezbędnych nakładów dla zapewnienia w nieruchomości właściwego klimatu akustycznego, czyli tzw. nakłady na rewitalizację budynku, wskazać należy, że brak jest podstaw do przedstawienia Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego wskazanego w apelacji, ponieważ nie zaistniała przesłanka, o której mowa w art. 390 par.1kpc.

Sąd Apelacyjny podzielił wyłącznie trafność zarzutu apelacji w zakresie opinii biegłego Z. B. w aspekcie braku zasadności instalacji wentylacji mechanicznej z rekuperacją. Rozwiązanie przedstawione przez biegłego jest nie tylko odosobnione w świetle podobnych spraw toczących się przed tutejszym sądem, a ponadto nie należy do rozwiązań standardowych w budownictwie. Mając na uwadze fakty znane sądowi z urzędu, że na rynku występują producenci okien dźwiękoszczelnych, których konstrukcja nie wymaga stosowania systemu rekuperacji, uznać należało, że rozwiązanie zaproponowane przez tego biegłego nie stanowi nakładu koniecznego dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w nieruchomości powodów. Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że co do zasady powodom przysługuje świadczenie z tytułu zwrotu kosztów rewitalizacji budynku, jednak wysokość tego odszkodowania powinna być obniżona o koszty wykonania instalacji wentylacyjnej, o czym orzeczono w pkt I. 1 i 2 wyroku, zmieniając na podstawie art. 386 par.1kpc zaskarżony wyrok i obniżając zasądzoną na rzecz każdego z powodów kwotę do kwot po 10.764,22zł. (podobne stanowisko zostało wyrażone w wyroku tut. Sądu w sprawie I A Ca 312/17

Sąd Apelacyjny za chybiony uznał natomiast zarzut naruszenia art. 481 par.2kc w zw. z art. 455kc oraz art. 363 par.2kc poprzez błędną ich wykładnię. Nie ma racji pozwany, twierdząc, że odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty należą się dopiero od dnia wyrokowania. Sąd Apelacyjny w pełni podziela w tym zakresie ustalenia i rozważania Sądu I instancji, czyniąc je integralną częścią własnych rozważań.

Zmiana rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w części merytorycznej, skutkowałą koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku również w części dotyczącej kosztów procesu, o czym orzeczono w pkt. I.3 wyroku.

Apelacja pozwanego w pozostałej części jako bezzasadna, na podstawie art. 385kpc podlegała oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99kpc w zw. z art. 108 par.2kpc.

Piotr Górecki Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Elżbieta Fijałkowska

--	--	--